

---

28 FÖRSLAG FÖR EN HUMAN ASYLPOLITIK

*Framtagna i samarbete med aktörer i
civilsamhället och arbetarrörelsen, våren 2020*

Socialdemokrater
för tro och solidaritet

Innehåll

Inledning	2
Förslag för asylpolitiken i Sverige	5
ASYLRÄTT.....	5
1. Återinför permanenta uppehållstillstånd som huvudregel	5
2. Stoppa alla utvisningar till Afghanistan.....	6
3. Amnesti för ensamkommande unga som varit i Sverige över ett år.....	7
4. PUT åt människor som inte kunnat utvisas på fyra år.....	9
5. Gör patriarkalt förtryck till ny skyddsgrund	10
6. Återinför synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter samt övriga skyddsbehövande som skäl för uppehållstillstånd	10
7. Fördubbla mottagningen av kvotflyktingar.....	11
8. Integrera barnperspektivet i hela asylprövningsprocessen	12
INTEGRATION	13
9. Ta bort försörjningskravet vid familjeåterförening	13
10. Familjeåterförening: Värna den sista länken!	14
11. SFI från dag ett.....	15
12. Uppdatera dagersättningen för asylsökande.....	16
13. Bättre samordning för att skydda asylsökandes psykiska hälsa	16
RÄTTSSÄKERHET	17
14. Stoppa användandet av medicinska åldersbedömningar i asylärenden, utveckla nya metoder för åldersbedömning och ompröva tidigare beslut	17
15. Särskilt skyddsbehövande ska bara prövas av handläggare med adekvat utbildning.....	19
16. Stärk rättssäkerheten i förvarsärenden	20
17. Stärk rättssäkerheten i asylprövningen	21
18. Agera för att skära ner handläggningstiderna av asylärenden.....	22
19. Förtydliga Migrationsverkets utredningsansvar för att säkerställa ordnat mottagande i hemlandet.....	23
Förslag för asylpolitik på EU-nivå	24
20. Dublinförordningen behöver reformeras för ett mer rättssäkert mottagande	24
21. EU-bonusar till länder som tar ansvar för det gemensamma flyktningmottagandet	25
22. Ta bort begreppet "kärnfamilj" i EU:s familjeåterföreningsdirektiv	25
23. Avskaffa transportörsansvaret och ID-kontroller som syftar till att försvåra för asylsökande..	26
24. Öka de internationella sök- och räddningsaktionerna på Medelhavet	27
25. Inför sanktioner mot EU-medlemsländer som drar sig undan sitt ansvar i flyktningpolitiken	28
26. Bygg en frivillig koalition mellan de stater som vill ta ansvar och gå före	28
27. Villkora Schengen-samarbetet med efterlevnad av gemensamma normer för flykting- och asylmottagande	29
28. Ingen förlängning av överenskommelsen med Turkiet.....	29
Integration	31

Inledning

Hösten 2015 visade folkrörelsesverige sin bästa sida. I en sällan skådad anda av solidaritet öppnade privatpersoner och civilsamhälle sina hem och hjärtan för de många människor som flytt genom Europa för att undkomma kriget i Syrien och Afghanistan.

Tidigare samma år hade bilden av den döda treåringen Alan Kurdi väckt omvärldens indignation och medkänsla. Även Sverige hade för en tid ruskat av sig flera år av hårdför "asylkritisk" debatt och stod redo att ta sitt medmänskliga ansvar.

På bara två månader hösten 2015 tog Sverige emot 80 000 asylsökande. Det är en humanitär bragd för ett litet land och något som vi alltid ska vara stolta över att ha genomfört.

Sedan kom den så kallade "kovändningen". Myndigheten för samhällsskydd och beredskap slog larm om att viktiga samhällsfunktioner skulle ha svårt att klara av ansträngningen. Alla asylsökande kunde inte garanteras tak över huvudet. Regeringen lade fram ett hastigt förslag på en tillfällig asyltagstiftning som innebar att Sveriges asylmottagande tillfälligt skulle anpassas till de lägsta nivåerna som tilläts enligt gällande EU-rätt och internationella konventioner.

Två ord inpräntades i offentligheten och har följt debatten om asylrätten sedan dess: "systemkollaps" och "andrum". Bilden av att de svenska systemen var på väg att kollapsa under hösten 2015 har sedermera kommit att nyanseras. Sverige ställdes inför en extraordinär situation, men viljan att hjälpa och engagera sig hos vanligt folk var likaledes extraordinär.

Trots varningar och tid att förbereda sig brast Sverige i samordningen på myndighetsnivå, vilket ledde till att somliga myndigheter var dåligt förberedda på en plötslig och stor grupp asylsökande. På kommunnivå varierade beredskapen för mottagandet.

Insatta medarbetare på kommunnivå har reflekterat¹ över att somliga kommuner behandlade varje år av stigande mottagande som ett särfall, som något övergående. Man ignorerade därmed prognoser om stigande behov av mottagande, gjorde inte några långsiktiga planer och byggde varken kapacitet eller flexibilitet i mottagningen.

Men genom hårda arbetsinsatser kunde väldigt många kommuner ändå organisera ett mottagande och var mot slutet av hösten som regel fullt kapabla att hantera läget. Inte minst flera socialdemokratiskt ledda kommuner organiserade sig på ett föredömligt sätt för att bidra till Sveriges största humanitära insats för flyende under vår livstid.

Den föresvävade systemkollapsen skedde snarare på europeisk nivå. Det var EU-samarbetet som brast, och det till stor del på grund av en allt starkare radikal höger och högerpopulism runtom i Europa.

Talepunkten om "anständigt mottagande" blev en murbräcka i debatten hösten-vintern 2015. I debatten framstod det ibland som viktigare att Sverige inte tvingades improvisera fram tillfälliga sovplatser än att faktiskt rädga så många människoliv som möjligt.

Det är sant att det svenska mottagningssystemet utsattes för stora påfrestningar och det fanns skäl för regeringen att agera. Men de åtgärder som reglerades i den tillfälliga lagen blev alldeles för ensidiga. Dessutom kombinerades de restriktiva åtgärderna med en ny politisk retorik, där fokus flyttades från de asylsökandes utsatthet till de svenska problemen. I stället för att bejaka och ta avstamp i medborgarnas och folkrörelsernas solidaritet och engagemang för de asylsökande inramades den nya politiken med hårdföra formuleringar om nödvändigheten av att minska antalet människor som kom till Sverige för att söka asyl.

Under åren som har gått sedan den tillfälliga lagen trädde i kraft har vi istället sett en ny situation växa fram. Folkrörelsesverige har träget kämpat vidare för de asylsökandes bästa, med språkcaféer, läxhjälp, juridiskt stöd och nätverk för en mer human asylpolitik. Samtidigt har många goda krafter blivit modfälda av utvecklingen, medan den "invandringskritiska" opinionen vuxit i styrka.

Till följd av kovändningen har ett fönster öppnats för den radikala, nya högern att förändra det politiska debattlandskapet. Diskussionen har förändrats och inte minst näthatet har gjort att färre är villiga att vara öppna med sitt engagemang för flyktingar, enligt

några av de civilsamhällesorganisationer som vi varit i kontakt med.

I debatten tycks flera av de politiska partierna närmast tävla med varandra om vem som vill att Sverige ska ta emot minst antal asylsökande. Till och med den mänskliga rättigheten att söka asyl ifrågasätts. Vikten av att "skydda" EU:s yttre gränser från människor på flykt framställs nu i flera läger som överordnad de flyende människornas liv och säkerhet. En sådan utveckling skvallrar om en anpassning till det högerpopulistiska tankegods som alltmer genomsyrar flera länder runtom i Europa.

Under de fem år som förflutit sedan 2015 har frågan fortsatt att engagera partiets medlemmar. Under valrörelsen våren 2018 kände ett mycket stort antal trogna partimedlemmar främlingskap inför en hårdför retorik från partiledningen som verkade tävla med partierna på högerkanten och inte i tillräcklig utsträckning uppfattades formulera egna S-märkta visioner.

Gävle var en av de S-kommuner som markerade utåt mot partiets retorik under valrörelsen, men var också en av de kommuner där partiet faktiskt gick framåt, som riksdagsledamoten Elin Lundgren konstaterarⁱⁱ. Genom arbetet med detta asylpolitiska program har vi kunnat konstatera att stödet för en solidarisk asylpolitik alltjämt är starkt inom mycket stora delar av Socialdemokraterna.

Enligt FN:s flyktingorgan UNHCR har antalet människor på flykt som resultat av krig eller förföljelse ökat från 34 miljoner 1997 till över 70 miljoner i dag. Fastän många av dessa är internflyktingar, så rör det sig likväl om

det högsta antalet flyktingar sedan andra världskriget. En stor del av ökningen beror på kriget i Syrien, och många av flyktingarna från Syrien befinner sig nu under ytterst svåra omständigheter i läger i Grekland och i Turkiet.

De pågående klimatförändringarna förväntas de kommande decennierna bidra till att ytterligare öka antalet människor på flykt.

Av de över 70 miljoner människorna på flykt har cirka 20 000 – det vill säga mindre än en halv promille – sökt asyl i Sverige 2018 och 2019. Vi får gå tillbaka till början av 2000-talet för att hitta exempel på årtal där färre människor sökt asyl i Sverige.

Hösten 2015 stod socialdemokratin inför ett svårt beslut. Man förmådde inte hålla fast vid att lita på, bejaka och stötta det stora engagemanget från kommunerna, från folkrörelser och privatpersoner som fyllde gator och tågstationer. Så som politiken

istället utformades, och framför allt i hur den retoriskt motiverades, kom partiets ställningstagande att tolkas som ett ofrivilligt stöd till den verklig-hetsbeskrivning som länge förts fram av de medialt skickliga och högrösta-de högerpopulisterna i politiken.

Idag lever vi ännu som parti och som samhälle i sviterna av det beslutet. Nu har en parlamentarisk migrationspoli-tisk kommitté tillsatts för att utreda vad som ska ersätta den tillfälliga asyllagen, och utspelen från partierna avlöser varandra.

Det är viktigt att den migrationspoli-tiska kommittén formulerar förslag som bryter den onda cirkeln och som inte ensidigt fokuserar på migration-ens problem utan också på dess möj-ligheter. Sverige ska vara ett internat-ionellt humanitärt föredöme när det gäller asyl- och flyktingpolitiken. Denna programtext är avsedd att sti-mulera till debatt som möjliggör en så-dan utveckling.

Förslag för asylpolitiken i Sverige

ASYLRÄTT

1. Återinför permanenta uppehållstillstånd som huvudregel

Sedan 1985 har permanenta uppehållstillstånd (PUT) varit huvudregel i Sverige för den som ansetts ha skyddsbehov. S partikongress beslöt i april 2019 att Socialdemokraternas principiella inställning är att ”permanent uppehållstillstånd och möjlighet till familjeåterförening ökar tryggheten och främjar en bra etablering”.

I samband med införandet av den tillfälliga migrationslagen 2015 ersattes ändå de permanenta uppehållstillstånden med tillfälliga uppehållstillstånd (TUT) som huvudregel. Förändringen genomfördes trots att det råder stor enighet inom arbetarrörelsen om att permanenta uppehållstillstånd är att föredra.

Tillfälliga uppehållstillstånd leder till ökad psykisk ohälsa eftersom framtiden förblir osäker. Unga barn drabbas särskilt hårt när de tvingas lämna det enda land de har en relation till. TUT riskerar därigenom att kränka principen om barnets bästa som regleras i Barnkonventionens artikel 3 samt i Utlänningslagen.

TUT leder till minskade incitament för integration, i form av bland annat arbetssökande och språkinlärning, så

att den enskildes etablering försvåras. Migrationsverket och migrationsdomstolarna är redan hårt ansträngda, men tvingas lägga resurser på återkommande uppföljningar av de tillfälliga uppehållstillstånden.

Syftet med införandet av de tillfälliga uppehållstillstånden var att genom signalvärdet få flyktingar att söka sig till andra länder än Sverige för att söka asyl. Men det saknas forskning som entydigt visar varför asylsökande söker sig till vissa länder. Mer sannolikt är att flera faktorer samverkar, som exempelvis geografiska avstånd, möjligheten till rättssäker asylprövning och möjligheterna att få arbete och bostad, familjeåterförening, samt var den som flyr har landsmän, vänner och familj.

De flyktingar som nu kommer till Europa och Sverige har i de flesta fallen flytt från konflikter som av alla prognoser att döma kommer att bli långvariga, varför dessa flyktingar sannolikt inte kommer att kunna återvända under överskådlig tid.

Ifall PUT inte görs till ny huvudregel, så bör istället TUT omvandlas till PUT senast vid förlängningen av det första tillfälliga uppehållstillståndet. I och

med att Barnkonventionen blivit svensk lag är det naturligt att barn alltid ska ha rätt till PUT. Idag lever många barn i konstant rädsla över att de så snart som de fyllt 18 inte längre ska få uppehållstillstånd beviljat och därmed tvingas lämna landet. En sådan tillvaro är inte förenlig med hänsyn till barnets bästa.

2. Stoppa alla utvisningar till Afghanistan

Barnfamiljer ska inte utvisas till ett av världens farligaste länder! År 2018 var det dödligaste året för civila i Afghanistan någonsin, enligt UNAMA (FN:s samordningsorgan i Afghanistan). Knappt en fjärdedel av de 4000 dödade var barn. Afghanistan har passerat Syrien och toppar nu Global Peace Index över världens farligaste länder med avseende på krig och terrorism. Utrikesdepartementet avråder sedan länge alla svenskar från att resa till landet.

Humanitära hjälporganisationer som Rädda Barnen och Röda Korset och även Amnesty International har vid ett flertal tillfällen vädjat till Sverige att upphöra med tvångsutvisningarna till Afghanistan. Afghanistans flyktingminister har kritiserat de svenska utvisningarna och helt motsatt sig tanken på att en internflykt skulle vara möjlig inom Afghanistan i dagsläget. Internflykt leder istället till att man hamnar utan nätverk i en annan folkgrupp, ofta med ett annat språk och ofta med hårda attityder mot utomstående.

Det finns i Sverige enligt Migrationsverkets statistikavdelning cirka tvåtusen så kallade familjebarn från Afghanistan, nästan lika många från Irak,

många statslösa och en stor grupp från andra länder, i så kallade öppna återvändarärenden. Det betyder att de har utvisningsbeslut men inte kan tvångsutvisas på grund av verkställighetshinder, bland annat eftersom Afghanistan inte tar emot barnfamiljer. Ett annat ord för detta är att de befinner sig i ett Limbo, ett ingenmansland.

Familjerna lever långt under fattigdomsgränsen eftersom föräldrarna varken får arbeta eller studera. Många flyr vidare till andra EU-länder. Många av dessa barn är födda på flykt. Flera av dem talar flytande svenska och vet inget annat hem än Sverige.

” *De lever hellre utan papper i Sverige än återvänder*

Därtill hotas knappt 10 000 unga människor av utvisning till Afghanistan. En del av dessa omfattas av den så kallade Gymnasielagen, vilken ger dem en möjlighet att stanna i Sverige efter genomgången gymnasieutbildning om de snabbt lyckas etablera sig på arbetsmarknaden.

Men Gymnasielagen var en kompromissbetonad nödlösning som kom till under stor brådska, och löser inte på ett varaktigt sätt situationen för dessa unga människor. I stället riskerar de att efter avslutad utbildning kastas ut ur landet – antingen för att de inte lyckats få godkända betyg eller för att de inte lyckas skaffa ett varaktigt jobb. De stödjande strukturer som behövs för att klara utbildningen och få jobb saknas, och civilsamhället har fått dra ett hästlass med bland annat boende, mat och hygien till de ensamkommande och stöd till skolor som inte kunnat tolka lagen.

I praktiken kommer endast en mycket liten del av dessa barnfamiljer och unga att kunna utvisas. Bara några hundra utvisningar totalt har kunnat verkställas under en treårsperiod, och detta till höga kostnader och svidande

kritik från människorättsaktivister och organisationer. I stället ökar risken att dessa unga blir en del av ett parallellt skuggsamhälle. De lever hellre utan papper i Sverige än återvänderⁱⁱⁱ.

Migrationsverket och de olika rättsinstanserna knutna till asylprövningsprocessen har inte hunnit med att på ett rättssäkert sätt bereda och fatta beslut i de enskilda ärendena, varför väntetiderna har blivit orimligt långa, med svåra konsekvenser för de enskilda unga människorna. I många fall har de hunnit etablera sig i Sverige på egen hand, men lever ständigt under hotet att utvisas. I andra fall har den utdragna processen lett till svårigheter att etablera sig, med resultatet att viktiga år har gått förlorade.

Samhället har dessutom redan investerat stora belopp i dessa unga, exempelvis i form av utbildningar. Därtill har tiotusentals svenskar investerat ett stort engagemang i dessa unga. Man har öppnat sina hem och kommit att uppfatta dem som familjemedlemmar. Terapeuter som annars jobbar med familjer som förlorar barn, måste nu också jobba med familjer till ensamkommande.

3. **Amnesti för ensamkommande unga som varit i Sverige över ett år**

Ett ordnat, rättssäkert mottagande kräver att man gör rätt när det blivit fel! Många unga och ensamkommande har nu vistats i Sverige en längre tid, och gruppen är betydligt större än bara de ensamkommande från

Afghanistan som debatten mest har kommit att cirkla kring. Även grupper från Nordafrika och andra delar av Mellanöstern behöver inkluderas.

Gemensamt för hela denna grupp är att den har drabbats hårt av införandet av den tillfälliga asyllagen, en bristande rättssäkerhet och alltför långa

handläggningstider. Den psykiska ohälsan är stor, självmord och olika former av självskadebeteende ökar. Svenska kyrkan berättar om ökande alkohol- och drogvanor till följd av psykisk ohälsa^{IV}.

Samtidigt har tre svenska myndigheter fallerat i hanteringen av de asylsökande: Socialstyrelsen har släppt en rapport med uppgifter som visat sig vara felaktiga om möjligheterna att använda magnetkamera för att göra medicinska åldersbedömningar. Riksmedicinalverket har tagit fram bristfälliga mätmetoder som har bidragit till hundratals uppskrivningar i ålder för asylsökande, och Migrationsverket har fått hård kritik från juridiska experter för att ha låtit de bristfälliga medicinska bedömningarna få en utslagsgivande karaktär i handläggningen av asylärenden.

Därför skulle en amnesti främja integrationen och ge Migrationsverket och rättsinstanserna en välkommen avlastning.

Den samlade bilden är systematiska brister i myndighetsutövningen. Detta har gått ut över enskilda individer. I ett sådant läge är rättssäkerheten så hårt äventyrad att den enda rättssäkra vägen framåt är genom att rensa bordet och utfärda en allmän amnesti för denna grupp.

Amnestier ska tillämpas restriktivt, för de riskerar att gynna vissa grupper och individer.

Gränsdragningsproblematiken är inte enkel. Vi har i Sverige en tradition av individuell prövning av asylskäl, och

en amnesti riskerar att sända en signal till omvärlden att Sverige beviljar asyl även till individer som inte har asylskäl.

Samtidigt överväger de positiva aspekterna. Redan 2005 tog regeringen ett beslut som i praktiken innebär att över 17 000 människor, i huvudsak barnfamiljer med lång vistelsetid i Sverige och personer med verkställighetshinder, beviljades en amnesti. Det hör till saken att Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Folkpartiet (dagens Liberalerna)

förordade att betydligt fler människor skulle ha omfattats av amnestin.

En amnesti skulle i dagens läge ge möjlighet att skapa ordning och reda i flyktingpolitiken, minska det humanitära lidandet och ge inte minst barn och ungdomar en möjlighet att bygga sig en framtid i Sverige. Därför skulle en amnesti främja integrationen och ge Migrationsverket och rättsinstanserna en välkommen avlastning.

Den bästa vägen att på ett hållbart, humanitärt och integrationsfrämjande sätt lösa situationen är därför att genom lagstiftning, inte minst med utgångspunkt i den i svensk lag införlivade Barnkonventionens skrivelser om barnrättsperspektivet, utfärda en amnesti för ensamkommande barn och unga som vistats i Sverige i över ett år.

4. PUT åt människor som inte kunnat utvisas på fyra år

Ingen ska sitta fast i Limbo på obestämd tid! Ifall beslut om utvisning inte har kunnat verkställas under en fyraårsperiod så bör uppehållstillstånd beviljas som huvudregel vid ny prövning, under förutsättning att den sökande inte undanhållit sig eller aktivt försvårat verkställighet.

Mellan tio och tjugotusen människor i Sverige har nekats uppehållstillstånd, men saknar praktiska möjligheter att återvända till hemlandet inom överskådlig tid. De kan samverka till punkt och pricka med Migrationsverket, men saknar arbetstillstånd och kan inte heller få dagersättning som asylsökande eller försörjningsstöd, eftersom de inte har uppehållstillstånd och inte heller är inskrivna i mottagningssystemet.

Dagens lagstiftning ger möjlighet att bevilja uppehållstillstånd efter fyra år (det vill säga, sedan utvisnings-

ärendets preskriptionstid har löpt ut) på grund av bestående verkställighetshinder, men tillämpningen av lagstiftningen ställer villkor som innebär att den enskilde i praktiken inte har möjlighet att kvalificera sig för uppehållstillstånd.

Därför behöver lagstiftningen förtydligas så att huvudregeln blir att den asylsökande ska beviljas uppehållstillstånd efter fyra år av bestående verkställighetshinder, förutsatt att den sökande inte själv aktivt har försvårat verkställigheten av beslutet.

5. Gör patriarkalt förtryck till ny skyddsgrund

Starkare skydd till hedersutsatta män och kvinnor! Förföljelse på grund av utsatthet för patriarkala förtryckande praktiker bör vara skyddsgrundande på samma sätt som för den som känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp, eller religiös eller politisk uppfattning.

Hedersrelaterat förtryck drabbar mycket stora grupper av främst kvinnor, men också män, såväl straighta som hbtq-personer. Hedersrelaterat förtryck tar sig dock olika uttryck gentemot de respektive grupperna och alla dessa uttryck anses inte alltid idag vara skyddsgrundande.

Idag måste den asylsökande göra sannolikt att han eller hon riskerar att utsättas för förföljelse kopplad till en av de skyddsgrunder som återfinns i flyktingdefinitionen. Men den är formulerad för att särskilt skydda minoriteter och utsatta samhällsgrupper. Fastän ”förföljelse på grund av kön” är formulerad som en skyddsgrund tillämpas den inte konsekvent eftersom många handläggare saknar kunskap om hedersrelaterat förtryck.

Också hela familjer med rötter i inte minst Afghanistan har en hotbild av

heder i hemlandet, exempelvis om äktenskapet skedde mot familjens vilja, men sådana skäl avfärdas mycket ofta som icke trovärdiga av Migrationsverket för att det ska ha förflutit flera år sedan giftermålet. Men den som känner till hederskultur vet att hotbilden kan bestå i generationer. Det har också förekommit fall i Sverige där flickor hunnit fylla arton under asylprövningstiden, varpå de utvisats som vuxna och tvingats till äktenskap med en släkting.

Därför finns en förhöjd risk för den som är utsatt för hedersrelaterat förtryck att inte få sitt skyddsbehov erkänt – särskilt när det kommer till överhängande risker för tvångsäktenskap och våldtäkt inom äktenskapet. Denna fråga bör prövas tidigare i asylprövningsprocessen genom att tas upp i de övriga skyddsgrunderna.

6. Återinför synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter samt övriga skyddsbehövande som skäl för uppehållstillstånd

Vård till svårt sjuka är en självklarhet i en demokrati! Den tillfälliga lagen tog bort ”synnerligen” och ”särskilt ömmande omständigheter” samt ”övriga skyddsbehövande” som skäl för uppehållstillstånd. Förändringarna

innebär att en person inte längre har rätt till uppehållstillstånd om hen exempelvis är allvarligt sjuk, behöver skydd på grund av väpnad konflikt, eller har skäl att frukta allvarliga övergrepp på grund av andra svåra mot-sättningar i hemlandet.

Synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter kan dock fortfarande beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen. Men sammantaget har förändringen fått allvarliga konsekvenser för många utsatta människor.

UNICEF Sverige har varnat för att den tillfälliga lagen innebär kraftiga försämringar för de barn som är i störst behov av skydd. Inte minst allvarligt sjuka barn riskerar liv och hälsa i och med att särskilt/synnerligen ömmande omständigheter inte längre är grundande för uppehålls-

tillstånd. Det rör sig till exempel om cancersjuka barn, eller barn i behov av dialys som nu utvisas till länder som inte på något sätt kan ge en likvärdig vård som dessa sjuka barn skulle kunna få i Sverige.

Detta är helt oförenligt med att Sverige alldeles nyligen har införlivat Barnkonventionen i svensk lagstiftning. Även Migrationsverket har påtalat att den tillfälliga lagen kan leda till brott mot Barnkonventionen, och menar att bestämmelsen om särskilt ömmande omständigheter bör återinföras.^v

7. Fördubbla mottagningen av kvotflyktingar

Kvotflyktingsystemet skapar ordning och reda. De kompletterar på ett förtjänstfullt sätt asylrätten, men kan aldrig ersätta den. Rätten att söka asyl är en mänsklig rättighet.

Enligt UNHCR är behoven av mottagning av kvotflyktingar större än någonsin tidigare. Sverige tar årligen emot ungefär 5 000 kvotflyktingar.

En kvotflykting är en person på flykt som av FN:s flyktingorgan UNHCR har blivit utvald att få flytta. Kvotflyktingsystemet syftar till att ge skydd åt de allra mest utsatta individerna som befinner sig på flykt.

De kvotflyktingar som erbjuds uppehållstillstånd i andra länder väljs ut av FN:s flyktingorgan UNHCR. Men

världandet ska ta ställning till om de presenterade flyktingarnas skyddsskäl är förenliga med landets lagar och de villkor som ställts upp för mottagning av kvotflyktingar.

Därför kan kvotflyktingsystemet innebära att mottagarländerna ibland utgår från andra överväganden än rena skyddsskäl – till exempel arbetsmarknadspolitiska överväganden och förutsättningar för integration.

Men kvotflyktingsystemet skapar ändå en säker väg in i Europa (och till

andra delar av världen) och avhåller därmed en del flyktingar från att riskera livet på farliga farkoster över Medelhavet eller via andra olagliga rutter. Kvotflyktningssystemet motverkar

därmed människosmuggling och ger också möjlighet att prioritera de personer som är mest utsatta, har svårast att fly på andra vis, och är i störst behov av vidarebosättning och skydd.

Barn knyter snabbt an till ett nytt samhälle. Deras rätt till ett hem ska respekteras.

8. Integrera barnperspektivet i hela asylprövningsprocessen

Barnkonventionen är svensk lag och det måste märkas i alla myndighetsprövningar som involverar barn. Barnkonventionens princip om barnets bästa är lagfäst och bör ges högre prioritet i dess konkreta tillämpning.

Migrationsmyndigheterna måste få ett tydligt åläggande att säkerställa att barns asylskäl utreds individuellt och tas på allvar. Barn ska dessutom inte placeras i utlänningsförvar, utan få möjlighet att leva med familjer och få en så normal uppväxt som omständigheterna tillåter.

Utlänningslagen kan inte ges företräde över den i svensk lag införlivade

barnkonventionen. Det står i konventionen att migrationspolitiken måste beakta principen om barnets bästa. Migrationsverkets ensidiga tolkning av principen har med rätta ifrågasatts. Återvändande är bara en av flera hållbara lösningar för ensamkommande barn. Andra lösningar är integration, eller att flytta till tredjeland beroende på familjesituation.

Barnets bästa och anknytning till Sverige ska särskilt vara vägledande i ärenden om familjeåterförening. Barnperspektivet ska beaktas i tillståndsprövning på humanitär grund, enligt bestämmelserna om särskilt ömmande omständigheter.

Det finns fall där en vårdnadshavande förälder har utvisats och barnet lämnats kvar – Exempelvis kan pappan utvisas till Afghanistan varpå barn födda här med svenska mammor blir utan förälder. Även här måste barnperspektivet föras in i asylprövningsprocessen.

- ✓ Om en pappa varit närvarande med barnet och delat vårdnaden om barnet ska familjen inte kunna splittras.
- ✓ Om föräldrarna beslutar att undanhålla sig eller på annat sätt försvåra verkställighet av utvisningsbeslut, ska det inte inverka menligt vid prövning av barnens grad av anknytning till Sverige.
- ✓ I de fall då åldersbedömningar behöver göras ska de ske med utgångspunkt i den asylsökandes egna uppgifter, och inte handläggarens. Medicinska tester för att fastslå ålder ska endast utföras med metoder som vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet.

INTEGRATION

9. Ta bort försörjningskravet vid familjeåterförening

Familjen är en förutsättning för lyckad integration. Svenska medborgare och personer som beviljats permanent uppehållstillstånd på skyddsgrund bör undantas från försörjningskravet vid familjeåterförening. Att få leva tillsammans med den närmaste familjen ska vara en rättighet, inte en belöning eller något som man kan köpa sig till.

En hållbar socialdemokratisk migrationspolitik måste syfta till att förena familjer, inte splittra dem. En annan oavsiktlig följd av försörjningskravet blir att de som har det bättre materiellt ställt eller är mer anställningsbara privilegieras även i andra avseenden. Det är en orättvis politik.

FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter slår fast principen om familjens enhet, vilken ska skyddas

vid behov. Denna princip har sedan dess bekräftats i flera konventioner om mänskliga rättigheter, med fokus på staternas skyldighet att bevara och återförena familjer som splittrats. Barnkonventionen ålägger Sverige att fatta beslut med ett tydligt barnperspektiv. Rätten till familjeåterförening är också en av få säkra och lagliga vägar till Europa och Sverige för människor som flyr förföljelse och krig.

Den tillfälliga migrationslagen försämrade förutsättningarna för familjeåterförening genom att begränsa möjligheterna att få uppehållstillstånd för anhöriga till personer som fått asyl i Sverige. Tidigare hade även människor som fått uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande haft möjlighet att i Sverige få återförenas

med sin familj. Denna möjlighet togs nu bort.

Förändringen innebar att Sverige nu erbjöd sämre möjligheter för människor som beviljats asyl att få återförenas med sina familjer än vad som var fallet i de flesta andra länder i EU.

En sådan oro innebär markant försämrade förutsättningar för integration och deltagande i det svenska samhället.

Särskilt den stora gruppen av flyktingar från Syrien drabbades, då de bedömdes vara just alternativt skyddssökande. Förändringen har inneburit stort mänskligt lidande. Människor som fått skydd i Sverige tvingas leva i ständig oro för sin make/maka och sina barn som inte fått komma hit. En sådan oro innebär markant försämrade förutsättningar för integration och deltagande i det svenska samhället.

I samband med förlängningen av den tillfälliga lagen sommaren 2019 fick alternativt skyddsbehövande åter möjligheten att återförenas med sin familj. Förändringen föregicks av en dom i Migrationsöverdomstolen som konstaterade att begränsningarna i

familjeåterföreningen i den tillfälliga lagen stred mot Europakonventionen.

Beslutet att åter ge alternativt skyddsbehövande möjlighet att återförenas med sina familjer var klokt och nödvändigt, men visar också hur brådstörtad den tillfälliga lagen var. Den tillfälliga lagen ställer dock höga krav på försörjning. Den sökande måste kunna försörja både sig själv och de familjemedlemmar som ansökan om återförening avser. Försörjningskravet drabbar kvinnor särskilt hårt eftersom de ofta står längre från arbetsmarknaden och oftare är kvar under svåra förhållanden i hemlandet, eftersom flykten ofta är förenad med mycket stor fara.

10. Familjeåterförening: Värna den sista länken!

Ingen familjemedlem ska lämnas ensam kvar. Rätten till familjeåterförening innebär att uppehållstillstånd på skyddsgrund alltid ska ge rätt till återförening av familjer. Kvinnor och barn är tydligt överrepresenterade i gruppen som ansöker om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning till någon som redan är boende i Sverige.

Det innebär att inskränkningar i familjeåterföreningen särskilt drabbar kvinnor och barn, och deras enda sätt att kunna ta sig till Sverige blir då via livsfarliga smuggelvägar som göder internationella ligor. Kvinnor och barn på flykt längs dessa vägar löper förhöjd risk att utsättas för människohandel. Sista länken-förening är därför viktig ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv.

Det finns exempel på att ett eller flera barn som hunnit fylla 18 i en familj, eller en ensam äldre släkting utan andra skyddsnät inte har fått rätt till familjeåterförening, med svåra följder för den enskilda och familjen. Rätten till så kallad sista länken-återförening bör därför återinföras som huvudregel. Ingen ska lämnas därhän.

11. SFI från dag ett

De som sannolikt kommer att få asyl ska inte tvingas vänta i flera år med att börja lära sig svenska!

I och med de kraftigt förlängda handläggningstiderna finns det nu många fall där människor som kommit till Sverige har fått vänta i flera år på att alls få börja lära sig det svenska språket. Det är orimligt att låta nya människor i Sverige sätta hela tillvaron på paus så länge, med allvarliga följder för det psykiska välmåendet och den sociala situationen.

Språket är centralt för möjligheten att knyta an till samhället och bygga sig en tillvaro tillsammans med andra.

Därför bör SFI göras tillgängligt från dag ett för de asylsökande vars ärenden sorteras in i Migrationsverkets spår 1, det vill säga de som bedöms att med stor sannolikhet få sin asylansökan beviljad.

Tidiga språkstudier är centralt för att snabbt kunna komma in i samhället.

12. Uppdatera dagersättningen för asylsökande

En rimlig ersättning gör det lättare att delta i samhället. Uppdatera dagersättningen för asylsökande, så att den ligger i linje med dagens index för försörjningsstödet för icke asylsökande.

Asylsökande i Sverige som saknar egna medel har rätt till en dagersättning från Migrationsverket. Den ska räckta till kläder, mat och hyra, sjukvård, transporter etc. Men ersättningsnivån är avsevärt lägre än det reguljära försörjningsstödet. Därför lever också barn till asylsökande i många fall långt under gränsen för barnfattigdom. Beloppet på dagersättningen har förblivit oförändrat i många år och har således inte följt den övriga prisutvecklingen i samhället.

Asylsökande kan i dagsläget tvingas vänta i flera år på besked på sin asylansökan. De har under denna tid

laglig rätt att vistas i Sverige, men lever i en fattigdom långt under existensminimum, vilket blir särskilt problematiskt ur ett barnrättsperspektiv. Arbetet för integration motverkas kraftigt av den minskade rörlighet och möjlighet till kontakter som den mycket låga ersättningen medför.

Människor placeras på otillgängliga platser och får där merkostnader för att ta sig till aktiviteter och samhällsservice som ersättningen inte räcker till. Så djup fattigdom innebär betydande svårigheter för etableringen och ökar risken för psykisk ohälsa hos hela familjen.

13. Bättre samordning för att skydda asylsökandes psykiska hälsa

Förebygg suicid genom samordning, screening och snabbare asylprocesser. Idag finns ingen ordnad registrering av suicid och suicidförsök för personer som saknar svenskt personnummer. Ingen enskild myndighet har ansvar att föra register över detta. Det innebär också att insatser inte kan sättas in.

Det saknas övergripande kunskap om utvecklingen av den psykiska ohälsan, och ingen uppföljning sker, samtidigt som det är välbelagt att asylsökande är en samhällsgrupp med förhöjd suicidrisk.

Uppgifter om suicid förs istället oorganiserat på flera olika myndigheter idag. Det går därför inte att avläsa om exempelvis den kraftigt förlängda asylprocessen har fört med sig ökad risk för suicid.

Suicid på förvaren bedöms som en arbetsmiljöfråga och incidentrapporteras därför i samma system som andra incidenter som har med säkerhet att göra.

Därför går det heller inte att veta om några särskilda grupper av asylsökande har förhöjd risk jämfört med

andra. Det finns ingen samlad statistik på hur många barn som har tagit sitt liv. Forskning från Karolinska institutet^{vi} låter veta att det i större utsträckning är själva asylprocessen än eventuella avslag som utlöser suicid. Flera av de avlidna hade inte ännu fått beslut.

- ✓ Inför uppföljning inom Folkhälsomyndigheten på asylsökandes psykiska hälsa. Inför screeningtillfällen i samband med att de asylsökande har kontakt med samhället, exempelvis genom Migrationsverket.
- ✓ Förstärk handläggares kompetens om suicid, främst att upptäcka tidiga signaler.

RÄTTSSÄKERHET

14. Stoppa användandet av medicinska åldersbedömningar i asylärenden, utveckla nya metoder för åldersbedömning och ompröva tidigare beslut

Ett rättssäkert och ordnat mottagande kräver evidensbaserad metodik. Många unga ensamkommande har fått avslag på sina ansökningar om uppehållstillstånd efter att ha genomgått medicinska åldersbedömningar.

Dessa medicinska åldersbedömningar har mött stark kritik för att inte vara tillförlitliga och evidensbaserade, och därför heller inte leva upp till svenska kriterier för rättssäkerhet.

Läkare som arbetar på Rättsmedicinalverket har dömt ut den använda metoden som direkt olämplig, och inget annat land använder heller en sådan modell för medicinska åldersbedömningar. Sveriges samtliga tre professorer i rättsmedicin har i en gemensam debattartikel riktat stark kritik mot åldersbedömningarna. De skriver bland annat att det vetenskapliga

underlaget för metoden är svagt och att rättsläkarnas integritet är hotad.

Svenska läkaresällskapet, Barnläkarföreningen och Statens medicinska rådet har samtliga krävt en oberoende granskning av den metod Sverige använder för medicinska åldersbedömningar i handläggningen av asylärenden. Under våren 2019 beslöt regeringen att tillsätta en sådan utredning.

Därför bör regeringen i konsekvensens namn låta inhibera användningen av denna metod för medicinsk åldersbedömning i första läget fram

till dess att utredningen är klar, men på sikt bör metoden helt bytas ut. Annars finns risken att enskilda individer även fortsättningsvis får avslag på sina ansökningar om uppehållstillstånd baserat på undersökningar som inte är tillförlitliga.

Därtill finns vittnesmål från civilsamhällets organisationer om ett stort antal ärenden där ålder bedömts med okulär besiktning. Det bedömningar beskrivs som "tjänsteanteckningar" och får därmed inte status av ett beslut som kan överklagas. Även här måste rättssäkerheten värnas.

Alternativa metoder för att bestämma ålder på asylsökande bör utvecklas. Inte minst bör bevislätnadsregeln

tillämpas i större utsträckning. Migrationsverket bör ta fram en mer tvärvetenskaplig och evidensbaserad metod för bedömning av ålder, som inte fäster för stor tilltro till medicinska tester utan stöd i klinisk empiri.

Migrationsverket bör också ges i uppdrag att göra en ny prövning av samtliga fall där medicinska åldersbedömningar har använts, och i en sådan bör medicinska åldersbedömningar inte viktas upp i den sammantagna bedömningen. De som befanns ha varit barn vid förra beslutstillfället ska få sina ärenden omprövade och eventuella rättsliga förluster ska läkas. Så kan regeringen leva upp till sina föresatser om ett ordnat och rättssäkert asylmottagande.

Bland annat röntgen av visdomständer är en vanlig metod vid medicinska åldersbedömningar

15. Särskilt skyddsbehövande ska bara prövas av handläggare med adekvat utbildning

Sätt stopp för husförhör och förnedrande behandling. Hbtq-personer och konvertiter är särskilt utsatta grupper som ofta riskerar förföljelse. Deras fall måste prövas av handläggare med specialistkunskap, men trots långvarig och allvarlig kritik har ständigt nya fall uppdragats där handläggare ställt orimliga beviskrav på asylsökande.

Religionsfriheten är en grundläggande mänsklig rättighet. FN:s flyktingkonvention är tydlig med att flyktingstatus beviljas den som hyser en välgrundad fruktan för förföljelse i sitt hemland på grund av sin religion. Samtidigt har Migrationsverket under en längre tid mottagit kritik för sitt sätt att hantera religiös tillhörighet i sina beslut om asyl och uppehållstillstånd. Särskilt stark har kritiken varit mot bedömningarna av de flyktingar som konverterat till kristen tro under sin tid i Sverige. Men även personer som inte har en tro riskerar att i sina hemländer anklagas för apostasi, det vill säga att de är avfällingar.

I en rapport som tagits fram av Sveriges frikyrkosamfund påvisas stora skillnader i bedömningarna mellan Migrationsverkets olika kontor: I Göteborg avslås till exempel 80 procent av ansökningarna från afghanska konvertiter, medan motsvarande

andel i Jönköping endast uppgår till 44 procent.

En av rapportens författare menar att Migrationsverket även gör skillnad på olika konvertiters intellektuella förmåga att reflektera kring sin tro, vilket leder till att det blir den intellektuella kapaciteten och förmågan att uttrycka sig, snarare än tron hos konvertiten, som bedöms.

Regeringen har lyssnat på kritiken och i ett regleringsbrev uppdragit till Migrationsverket att redovisa hur myndigheten "säkerställer rättslig kvalitet och likformig tillämpning i asylärenden där religiös uppfattning åberopas." Det nya regleringsbrevet behöver också åtföljas av handling. Migrationsverket bör tillsäkra sig den kompetens som finns inom kyrkor och samfund så att prövningar av asylsökandes religiösa uppfattningar sker på saklig grund.

Särskilt kompetens krävs även för offer för sexuellt våld, våldtäkt, trafficking eller tortyroffer.

Många fall har lyfts fram där hbtq-personer har utvisats till länder där de löper överhängande risk att mördas, såsom Iran, Nigeria och Afghanistan.

Bland annat har Migrationsverket tillämpat orimligt hårda bedömningskriterier när de prövat de asylsökandes

berättelser, eller helt bortsett från hotbilder i hemlandet.

Regeringen har tillsatt särskilda resurser tillsammans med ett uppdrag för kompetensförstärkande insatser på myndigheten för att komma till rätta med den låga rättssäkerheten, men sedan dess har kritiken fortsatt regelbundet lyfts mot Migrationsverkets beslutfattningsprocess, bland annat från enskilda asylrättsjurister och även från RFSL.

Handläggare av dessa ärenden måste dock inte bara ha specialistkunskap om hbtq- och religionsfrågor utan även ha kunskap om de lands-

specifika förhållandena. Forskningsbaserade samtalsmallar för utredning bör tas fram av relevanta forskningsdiscipliner, med oberoende forskare.

Särskilt kompetens krävs även för offer för sexuellt våld, våldtäkt, trafficking eller tortyroffer. Svårt traumatiserade personer som ofta har svårt med muntlig framställan. Därtill kan det vara särskilt svårt för kvinnor att berätta om sina upplevelser ifall de flytt tillsammans med andra i familjen. Det är Migrationsverkets skyldighet att göra det som krävs för att samtalen ska kunna ske i en trygg och förtroendeskapande kontext.

16. Stärk rättssäkerheten i förvarsärenden

Den som ska sättas i förvar har rätten att få sitt ärende prövat i domstol. Beslut om förvar i första instans ska endast fattas av migrationsdomstol, efter framställan från migrationsverket eller polismyndigheten.

Enligt utlänningslagen får en utlänningsfrihet inte begränsas utöver vad som är nödvändigt. Europakonventionen slår fast att utlänningsförvar bara får användas ifall det finns risk att personen avviker. Att ta någon i förvar innebär ett frihetsberövande och bör ses som en allvarlig åtgärd.

Vid andra fall av frihetsberövande i samhället, såsom vid häktning eller psykiatrisk tvångsvård, ställer samhället höga krav på rättssäkerheten. Men många beslut om utlännings-

förvar fattas idag av polismyndighet eller tjänstemän på migrationsverket, varpå de prövas av domstol och i förekommande fall rivs upp efter bara ett par veckor.

Det finns ett stort utrymme för tolkning i rekvisiten för beslut om förvar, och det ökar risken för godtycke. Därför bör beslut om utlänningsförvar inte beredas och fastställas som idag, av samma myndighet och många gånger av samma tjänsteman.

- ✓ Beslut om förvar bör fattas i en annan instans, av migrationsdomstol, för att öka rättssäkerheten och legitimiteten bakom besluten. Idag överklagas nästan samtliga förvarsbeslut till migrationsdomstol, varför antalet ärenden inte skulle påverkas nämnvärt.

- ✓ Migrationsverkets eller polisens bedömningar bör betraktas som partsinlagor vid en prövning av förvarsbeslut, att jämföra med åklagares framställan om häktning.
- ✓ Landinformation måste komma från oberoende, specialiserade organisationer, och inte från Migrationsverket eftersom detta leder till att Migrationsverket blir kallade som experter på landfrågor till den migrationsdomstol där de också är part i målet.

17. Stärk rättssäkerheten i asylprövningen

Dagens asylprövning lever inte upp till grundläggande kriterier för rättssäkerhet. Migrationsverket har fått långvarig och allvarlig kritik för bristande rättssäkerhet i asylprövningen.

Bland annat visar myndighetens egen kvalitetsgranskning från förra våren att ungefär hälften av asylbedömningarna inte lever upp till Migrationsverkets kriterier för kvalitet. Därtill har återkommande kritik riktats mot bristen på auktoriserade tolkar och i somliga fall även auktoriserad rättshjälp.

Anonyma medarbetare på Migrationsverket gick i januari 2018 ut och kallade asylprövningen ”varken rättssäker, enhetlig, förutsägbar eller hållbar”. Fastän mycket av den kritiken tillbakavisades av Migrationsverket, så kvarstår faktum att asylhand-

läggningen idag är långsam och behäftad med en lång rad problem.

De snabba turerna kring den tillfälliga asyllagen och den påföljande nya gymnasielagen har inte förankrats hos medarbetare så att de tydligt har känt till hur det påverkar deras arbete. Ett funktionshinderperspektiv behöver också införlivas i asylprövningen, så att exempelvis ytterligare assistans vid sidan om auktoriserad tolkning kan finnas tillhands. Asylsamtalen ska vara tillgängliga och begripbara för alla.

- ✓ Kognitiva nedsättningar eller hörselskador behöver identifieras tidigt i asylprocessen för att leda till rätt stöd.
- ✓ Utöver migrationsdomstolen bör en ny oberoende myndighet inrättas för att följa upp Migrationsverkets arbetsprocesser och granska besluten för att säkra rättssäkerheten.
- ✓ Migrationsverket måste få besked om lagtillämpning i god tid, exempelvis vilka utbildningar som ska vara godkända för gymnasielagen.

18. Agera för att skära ner handläggningstiderna av asylärenden

Liv sätts på paus i årtal – en evighet i en ung människas liv! Handläggningstiderna för asylsökande från Afghanistan ligger i snitt på närmare två år. Många har fått vänta betydligt längre än så. Särskilt ensamkommande unga har utsatts för extremt långa väntetider eftersom deras fall varit mer svårbedömda.

När handläggningstiderna är långa ökar det mänskliga lidandet. Barn som hunnit börja skolan och skaffa sig vänner, vuxna som börjat lära sig språket och försöker bygga en framtid drabbas hårt: I praktiken bestraffas de för att de försöker.

De flesta barnfamiljerna som drabbats av långa handläggningstider kom 2015. Många som kom till Sverige detta år var nöjda och motiverade under sin första tid. Det är först efter

cirka två år utan uppehållstillstånd som det framförallt skapats psykisk ohälsa.

Många av barnen har aldrig varit i landet som de sedermera får utvisningsbesked till. Många ensamkommande unga har nu alltigenom svenska värderingar och kultur, plus språk. Men i dagsläget anses inte barn som varit i Sverige fyra till fem år ha varit här länge nog för att ha starkare band till svensk kultur än till något annat land.

- ✓ Skär ner handläggningstiderna genom att utfärda en generell amnesti för ensamkommande unga som befunnit sig i Sverige i mer än ett år, samt genom att ersätta TUT med PUT.
- ✓ Inrätta en generalklausul som skyddar personer som på grund av långa handläggningstider i myndigheter och domstolar löper risk att mista bidrag, arbetsmöjligheter och andra rättigheter.

”Jag har själv hand om en kille som kom 2015. Han har nu väntat sedan maj 2018 på att bli hörd i domstolen i Göteborg. Han kan inte göra något, har väntat nu i fyra år. Han var 17 när han kom, har knappast gått i skolan (de skrev upp honom i ålder), omfattas inte av gymnasielagen, och han kan inte heller åka till Frankrike eftersom hans ärende inte är avslutat. Han håller på att gå i väggen – 4 år med 700 sek i månaden.”

- Vittnesmål från civilsamhället

19. Förtydliga Migrationsverkets utredningsansvar för att säkerställa ordnat mottagande i hemlandet

Barn utvisas med hänvisning till ett ordnat mottagande som i själva verket inte finns. Flera oroväckande rapporter från civilsamhället berättar om utvisningsbeslut av barn som grundar sig på påståenden om att ordnat mottagande finns i hemlandet, ofta Afghanistan. Därpå kan utvisningen inte verkställas eftersom mottagandet i själva verket inte finns på riktigt. Barnet i fråga hamnar i Limbo.

Istället väntar Migrationsverket in de ungas 18-årsdag, varpå ordnat mottagande inte längre behövs enligt reglerna. Detta sker genom att besluta om fem månaders tidsfrister som staplas på varandra, istället för att ge uppehållstillstånd. Fenomenet är välkänt även i andra europeiska länder och kallas "ageing out".

Nätverket Vi står inte ut (VSIU) rapporterar om att Migrationsverket i samtliga av nätverket kända fall bortser från att vara barnet behjälpliga i efterforskningsarbetet för att se om ett ordnat mottagande kan genomföras.

Enligt nätverket nekar myndigheten även de asylsökande de återvändandesamtal där de kan få information om vad de behöver göra för att hitta

ett ordnat mottagande. Om de sökande följer verkets instruktioner och inte lyckas hitta något mottagande, föreligger ett formellt verkställighets hinder, varpå de ska få uppehållstillstånd. Därför sker ingen utredning för att säkerställa att ett säkert mottagande finns. Inte i något fall som är känt av VSIU har heller migrationsdomstolarna ifrågasatt verkets hantering av frågorna.

Ett orimligt stort ansvar åläggs den asylsökande att bevisa att ordnat mottagande saknas. Migrationsverket har en del i utredningsansvaret tillsammans med den asylsökande och kan inte påstå att ett ordnat mottagande finns om motsatsen ej kunnat bevisas. Detta kritiseras även av Rädde barnen.

Förslag för asylpolitik på EU-nivå

20. Dublinförordningen behöver reformeras för ett mer rättssäkert mottagande

De humanitära följderna trumfar principen om förstalandsmottagning. Dublinförordningen syftar till att upprätthålla principen om så kallat första asylland, men behöver idag reformeras eller ersättas. Den bygger på ett felaktigt antagande om likvärdighet i asylutrednings- och mottagningsförhållanden inom EU:s medlemsstater, men erfarenheten visar att så inte är fallet.

I själva verket kan kritik riktas mot asylprövningsförfarandet i de flesta EU-länder. De EU-medlemsländer som gränsar till Medelhavet har i flera fall särskilt dåliga förutsättningar för ett rättssäkert och rättvist mottagande, men tvingas ta det största ansvaret ifall förordningen tillämpas konsekvent.

Europadomstolen för mänskliga rättigheter har redan beslutat att inget EU-land kan skicka någon asylsökande till "första landet" om det finns tecken på att det landet inte har en rättssäker process. Därför är det välkommet att Dublinförordningens humanitära undantagsbestämmelse ger EU:s medlemsländer möjlighet att avstå från överföring enligt den så

kallade första land-principen, med hänsyn till den asylsökandes situation och situationen i mottagarlandet. Men Sverige har tillämpat den humanitära bestämmelsen alltför restriktivt. Sverige bör avstå från överföring till annat EU-land om en sådan skulle få svåra humanitära följder.

Fastän Dublinförordningen även fortsättningsvis bör begränsa möjligheten att söka asyl i flera olika medlemsstater, så bör den asylsökande ändå ha en tydligt lagfäst möjlighet att avstå från att söka asyl i första land, om det finns en uppenbar risk för att hans rättigheter där kommer att åsidosättas. Därför bör Dublinförordningen reformeras.

21. EU-bonusar till länder som tar ansvar för det gemensamma flyktingmottagandet

Den som tar sitt ansvar ska belönas. Den allt överskuggande principen för asylmottagandet måste vara den humanitära skyldigheten att erbjuda solidarisk hjälp till människor i nöd.

Samtidigt har den stora gruppen utomeuropeiska asylsökande, av vilka många ännu har decennier i arbetslivet framför sig, också varit samhälls-ekonomiskt lönsam för ett Europa med snabbt åldrande befolkning.

Redan idag finns ekonomiskt stöd till länder som vidarebosätter flyktingar enligt EU:s vidarebosättnings-schema. EU bör ytterligare subventionera de länder som går före och tar ansvar för fler asylsökande.

22. Ta bort begreppet "kärnfamilj" i EU:s familjeåterföreningsdirektiv

Skydda familjebanden, inte formaliteterna. Omarbeta EU:s familjeåterföreningsdirektiv så att det inte längre lutar sig mot det heteronormativa begreppet "kärnfamilj" och istället tar fasta på de faktiska relationerna.

Familjer och relationer ser ut på många sätt. Heteronormen måste skrotas i lagstiftningen.

Till exempel har inte alla kunnat leva öppet med sina släktskapsband på grund av hat mot homosexuella och transpersoner. Precis som i Sverige blir barn från tidigare äktenskap allt vanligare på många håll i världen,

men dessa omfattas inte av rätten till familjeåterförening. Många andra familjekonstellationer runtom i världen riskerar att exkluderas av ett gammaldags och eurocentriskt kärnfamiljsbegrepp.

23. Avskaffa transportörsansvaret och ID-kontroller som syftar till att försvåra för asylsökande

Fler säkra vägar slår hål på trafficking och smugglarligor. Det behövs fler säkra vägar in i Europa. Ett sätt att åstadkomma detta vore att avskaffa det så kallade transportörsansvaret, det EU-direktiv som infördes 2001 och som i praktiken hindrar många människor på flykt från att söka asyl i Europa och leder till att de tvingas söka andra och farligare vägar.

Transportörsansvaret innebär att transportörer av flyg, båtar, tåg och andra transportmedel är skyldiga att betala återresa, uppehållskostnader och eventuella övriga kostnader om de transporterar en person till ett EU-land där personen saknar tillstånd att vara.

Direktivet ställer dessutom krav på att transportören ska garantera att resenären har giltigt pass och visum om personen ska resa in i EU, annars ska personen nekats att resa. I praktiken innebär detta att en myndighetsprövning av flyktingars skyddsbehov omformuleras och läggs över på privata företag. Att på dylika sätt skapa praktiska hinder för asylsökande att på laglig väg utöva sina mänskliga rättigheter, strider mot flyktingkonventionens anda.

Ett annat sätt att skapa fler säkra vägar in i Europa vore att utfärda humanitära visum på EU-ambassader på olika ställen i världen eller på tillfälliga konsulära kontor i flyktingläger eller i konfliktområden.

Europaparlamentet har begärt att EU-kommissionen ska formulera ett lagförslag som innebär att asylsökande kan söka visum i någon av EU-ländernas ambassader eller konsulat för att komma till det aktuella landet och där söka asyl. Ambassaderna skulle inte pröva personens asylskäl men däremot göra en säkerhetsprövning. Dessvärre har denna fråga fått stopp i EU-domstolen, och kommer därför att behöva beredas i nya former.

Ett avskaffande av transportörsansvaret och möjlighet att söka humanitära visum skulle kunna skapa betydligt mer säkra vägar in i Europa. Dessa åtgärder måste emellertid förberedas noggrant, eftersom de sannolikt skulle innebära en markant ökning av antalet flyktingar som söker sig till Europa och utsätta de nu bristfälliga mottagningssystemen för svåra påfrestningar. Därför bör vi påbörja ett planerings- och utredningsarbete med sikte på att avskaffa transportörsansvaret och införa humanitära visum till EU.

24. Öka de internationella sök- och räddningsaktionerna på Medelhavet

”Historiens dom kommer att falla hårt över rika länder som låter kvinnor, män och barn drunkna i Medelhavet.” – Ärkebiskop Antje Jackelén

15 000 människor har omkommit på Medelhavet. EU bär ett tungt humanitärt ansvar för att bistå de nödställda.

För att hantera flyktingfrågan på global nivå krävs internationellt samarbete. På europeisk nivå är EU i nära samverkan med de många internationella humanitära hjälporganisationerna centrala aktörer i ett sådant samarbete.

Sedan 2014 har över 15 000 människor omkommit på Medelhavet i sina försök att ta sig till Europa. Män, kvinnor och barn på flykt. Det är en närmast ofattbar siffra. De flesta som drunknar är människor som försöker ta sig från det krigshärjade Libyen till

Europa. Medelhavet blir en massgrav för flyktingar.

Utvecklingen går nu åt fel håll: Humanitära aktioner stoppas och kriminaliseras, vilket urholkar den viktiga respekten för människovärdet och Europas trovärdighet som internationell röst för humanitära värden. På kort sikt måste därför de internationella sök- och räddningsaktionerna på Medelhavet öka. Idag bär civilsamhället ett orimligt stort ansvar för detta. De enskilda medlemsländerna i EU bör göra mera.

25. Inför sanktioner mot EU-medlemsländer som drar sig undan sitt ansvar i flyktingpolitiken

En kultur av gemensamt ansvarstagande måste etableras hos EU:s medlemsländer. EU-kommissionen måste ges effektiva möjligheter att övervaka efterlevnaden och vidta åtgärder för att säkerställa ett rättssäkert och humant asylmottagande i hela unionen.

Under flera år hamnade flertalet av de flyktingar som räddats på Medelhavet i ett enskilt medlemsland, Italien. Samtidigt har några av EU:s medlemsstater – framför allt Polen och Ungern, men även Tjeckien och Slovakien – konsekvent vägrat att bära sin del av ansvaret för flyktingmottagning och för en solidarisk europeisk flyktingpolitik. Ett sådant agerande är helt oacceptabelt.

Dels innebär dessa staters vägran att Europa kan ta emot färre flyktingar än vad som annars vore fallet. Dels undergräver denna vägran andra medlemsstaters vilja att ta emot flyktingar – den gemensamma viljan till flyktingmottagning stärks om alla hjälper till.

Därför är det viktigt att EU på allvar agerar mot de medlemsstater som inte vill medverka i ett samarbete kring att ta emot flyktingar. Om det

inte går att uppnå en frivillig överenskommelse bör kraftfulla sanktioner införas mot de EU-stater som drar sig undan sitt ansvar i flyktingpolitiken, däribland möjligheten att undanhålla EU-medel till de stater som inte lever upp till gemensamma miniminivåer för ett solidariskt asylmottagande inom unionen.

Det är inte rimligt att vissa medlemsstater, som idag, undandrar sig ansvar genom att ej omfattas av EU:s skyddsgrundsdirektiv och andra gemensamma miniminivåer.

Dessa stater skulle visserligen kunna lägga in sitt veto mot beslut om sanktioner som skulle drabba dem själva, men i arbetet med EU:s långtidsbudget 2021-2027 finns det öppningar för de övriga EU-staterna att genom ekonomiska påtryckningar påverka de stater som nu inte vill hjälpa till.

26. Bygg en frivillig koalition mellan de stater som vill ta ansvar och gå före

Utan positiva förebilder är det lätt att tro att förändring är omöjlig.

Sanktioner mot de stater som inte är villiga att bidra bör kombineras med ett utökat samarbete mellan de EU-stater som är villiga att ta steget fram

och gå i täten i arbetet med att utveckla en gemensam och rättssäker flyktingpolitik.

I juli 2019 tog Tyskland och Frankrike ett gemensamt initiativ för att upprätta en särskild "solidaritetsmekanism" ("solidarity mechanism") för att fördela flyktingmottagningen mellan enskilda länder.

Flera av EU:s medlemsstater har förklarat att de är villiga att ansluta sig till en sådan mekanism, däribland

Finland, Luxemburg, Portugal, Litauen, Kroatien och Irland. Det fransk-tyska initiativet är positivt och värt att arbeta vidare på.

Sverige bör ta aktiv del i arbetet med att inom EU skapa en "koalition av villiga" för att på ett solidariskt och hållbart sätt ta ansvar för flyktingmottagningen inom EU.

27. Villkora Schengen-samarbetet med efterlevnad av gemensamma normer för flykting- och asylmottagande.

Öppna gränser är en frihet som måste villkoras med en vilja att ta ansvar.

Sverige bör arbeta för att Schengen-samarbetet i framtiden genom en bindande överenskommelse villkoras till ländernas efterlevnad av en gemensam solidarisk asylpolitik inom EU.

Den som vill kunna åtnjuta de många vinsterna med fri rörlighet och gemensamma gränser inom det europeiska samarbetet måste också vara villig att bära något av det gemensamma ansvaret för de människor som rör sig inom unionen.

28. Ingen förlängning av överenskommelsen med Turkiet

Externaliserade gränser är ett recept på övergrepp i EU:s namn.

I mars 2016 slöts en överenskommelse mellan EU och Turkiet om att minska antalet flyktingar som tar sig från Turkiet till EU. Överenskommelsen innebär att flyktingar som utan giltiga resehandlingar kommer till Grekland från Turkiet sänds tillbaka till Turkiet.

Inom ramen för överenskommelsen^{vii} betalar EU Turkiet tre miljarder euro som är avsedda att gå till flykting-

bistånd, samtidigt som EU lovar att vitalisera arbetet med förhandlingarna om ett turkiskt EU-medlemskap. Dessutom skulle turkiska medborgare få tillgång till den visumfria Schengen-zonen, mot vissa motprestationer från Turkiet.

Överenskommelsen har kritiserats hårt. Dels för de villkor som de återvända flyktingarna tvingas leva under i Turkiet. Dels för att EU genom

avtalet gjort sig beroende av Turkiet och dess auktoritära styre under president Recep Tayyip Erdogan.

EU:s överenskommelse med Turkiet är orättfärdig och bör rivas upp. Men för att kunna ta emot de människor som skulle söka sig till Europa genom Turkiet efter att överenskommelsen upphört att gälla, måste mottagnings-systemen utvecklas.

EU bör klargöra att överenskommelsen med Turkiet kommer att avslutas/inte kommer att förlängas och vidta nödvändiga åtgärder för att kunna hantera den nya situationen på ett humanitärt och rättssäkert sätt.

***

Integration

Frågan om asylpolitiken är intimt förknippad med en större samhällelig diskussion om integration, om hur samhället förändras av att människor med olika bakgrund lever sida vid sida, och om hur vi bygger ett nytt gemensamt Sverige tillsammans.

Hur mycket invandringen bidrar med till Sverige, såväl socialt som ekonomiskt, är en direkt funktion av hur väl integrationen fungerar. Med en snabb, inkluderande integration som tar tillvara på människors förmågor och visioner får Sverige ett tillskott av människor, ofta med den största delen av livet framför sig. Det är förstås en vinst för samhället. Det som kostar, socialt och ekonomiskt, är därför inte invandring, utan misslyckad integration.

Två viktiga trender kan urskiljas i diskussionen om asylpolitik och integration: För det första en starkt övervägande negativ rapportering om

invandring i medierna, med ett påföljande debattklimat som präglats av pessimism och i förekommande fall alarmism. Om detta skriver bland andra medieforskaren Jesper Strömbeck^{viii}. För det andra, ett starkt fokus i debatten på frågor om å ena sidan brottslighet och fattigdom, å andra sidan kulturella skillnader mellan gamla och nya svenskar eller asylsökande.

Båda dessa trender är direkt kontraproduktiva för en lyckad integration och ett Sverige som håller ihop.

Historiskt har invandringen till Sverige haft en positiv effekt på samhällsekonomin genom att Sverige fått in fler i arbetsför ålder och samhällets institutioner har stått väl rustade för att hjälpa till med att få in nya svenskar i samhällets gemenskap. Idag är den bilden delvis annorlunda och det sätter fokus på varför vi behöver stärka samhällets förmåga att inkludera flera.

” *Det som kostar, socialt och ekonomiskt, är därför inte invandring, utan misslyckad integration.*

Ett viktigt exempel är bostadsmarknaden. Ett bostadsbyggande som är underdimensionerat eller illa anpassat efter marknadens behov, leder till trångboddhet och reducerade livschanser för unga som vill starta sina liv. Det kan bidra till att skapa upplevda konkurrenssituationer mellan nya och gamla svenskar om de bostäder som finns, särskilt som

motsättningarna i många år har underblåsts av medialt skickliga populisterna.

Det socialdemokratiska, samhällsbyggande svaret på frågan är förstås att bygga fler bostäder, inte minst hyresrätter, för att upplösa den upplevda konkurrenssituationen, ge fler möjlighet att delta i samhället, och

även ta ifrån populisterna deras retoriska ammunition.

Dessa utmålade motsättningar mellan gamla och nya svenskar måste underkännas, utifrån en lång socialdemokratisk tradition av att framgångsrikt lyfta in utsatta grupper i samhällets gemenskap genom satsning på välfärd och jämlikhet. Det har inneburit en framgångssaga av historiska mått. En lyckad integrationspolitik idag är därför inte väsentligen skild från den rättvisepolitik som byggt Sverige starkt.

Arena Idés chefekonom Sandro Scocco utvecklar resonemanget om integration som en i första hand ekonomisk fråga^x och lyfter de många tvetydigheter som finns i forskningen om hur arbetsmarknaden påverkas av flyktinginvandring. Scocco gör en viktig poäng i att Sverige har bättre förutsättningar för att integrera flera genom att vi har en stor social rörlighet i samhället och starka mekanismer för att motverka lönedumping. Dessa två aspekter hade i annat fall bidragit till att konkurrensutsätta de lågkvalificerade jobben som ofta är inkörsporten till arbetsmarknaden för många som är nya i ett land, samt minska möjligheterna att snabbt komma på egna ben.

Historiskt har argumenten mot att satsa på att lyfta fler ur fattigdom alltid låtit likadant: Det är förenat med stora kostnader att bygga bättre bostäder åt folk, att ge gratis utbildning och sjukvård åt lågutbildade och åt människor med ödmjuk klassbakgrund. Nu som då är det socialdemokratiska svaret på dessa invändningar desamma: Det är människor som bygger samhället, inte politiken och inte

kapitalet. Ju fler som bor i Sverige och känner att det är här de vill bygga sin tillvaro och framtid, desto fler bidrar också till att bygga det Sverige som Socialdemokrater för tro och solidaritet kallar för *vårt växande hem*.

Hot mot integrationen

Ställt bredvid andra jämförbara länder har Sverige under senare delen av 1900-talet stått för en human asylpolitik och kunnat uppvisa att den varit hållbar på längre sikt, så länge som de som fått asyl också haft goda möjligheter att komma i arbete och delta i det gemensamma livet i Sverige. Idag hotas integrationen och med den också den långsiktiga hållbarheten i asylpolitiken.

Brister i de grundläggande samhällssystemen

Sedan 2006 har den svenska politiken dominerats av högern. De rödgröna har även i regeringsställning tvingats till ständiga och hårda förhandlingar, till följd av den parlamentariska sammansättningen. Följderna har varit förutsägbara: ökande klassklyftor, alltmer segregerade skolor, trångboddhet, stratifiering, eftersatta förorter, revor i välfärden i form av nedskärningar i vård och omsorg. Listan kan göras mycket lång.

Fattigdom och otrygghet skapar sociologiska självförstärkande mönster. Skolor som redan har problem tenderar att få färre elever som kan bidra till ordning och studiero. Områden som redan uppfattas som stökiga får det svårare att locka till sig nya inne-

vånare som har ekonomin att välja andra, lugnare områden. När de stratifierande processerna väl satts igång krävs det en stark politisk beslutsamhet för att bryta dem.

När ekonomisk stratifiering också samspelar med kulturell och etnisk klickbildning, så att människor med liknande bakgrunder söker sig till

samma områden, förstärks processen ytterligare och minskar kontaktytorna mellan olika grupper i samhället. En sådan enklaviseringsprocess kan bidra till skapandet av parallella samhälls- och trygghetssystem, och en minskad känsla av anknytning till majoritetssamhället.

Jag undervisar flyktingar i svenska fyra förmiddagar i veckan. De flesta av dem är av afghanskt ursprung. Många av dem har aldrig bott i Afghanistan. Jag har hört om deras öden och bävat för vad som ska hända flickor och barn, om de hamnar i Afghanistan med deras syn på kvinnor, som råder där. Barnen som bott här i Sverige i fyra år talar klingande svenska. Många kan tolka obehindrat dari-svenska-dari. Många av mina elever är duktiga hantverkare, längtar efter att få arbeta och bygga upp sina liv här. Ivern att lära sig vårt språk är stor!

- Röst från civilsamhället

Brister i asylmottagandet

Brister i bedömningarna från Migrationsverket har spätt på sociala svårigheter när folk som fruktat för sina liv inte har kunnat återvända trots anmodan, och tvingats gå under jord i Sverige. De blir lovligt byte för kriminella gäng och löper stor risk att fastna i prostitution och drogmissbruk.

Tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel minskar kraftigt incitamenten att bygga för ett liv i Sverige, lära sig språket och skaffa sig relevanta utbildningar. Extremt långa handläggningstider har tvingat människor att pausa sina liv i över två års tid.

Resultatet har blivit att många som kommit till Sverige med stor entusiasm och vilja att integrera sig tappat orken och tilltron allt eftersom åren förflutit. Inte minst drabbas språkinläringen av de långa handläggningstiderna eftersom SFI (Svenska för invandrare) bara är tillgängligt för den som har fått uppehållstillstånd.

Dålig beredskap för att hjälpa till att behandla trauman och även den psykologiska påfrestningen som asylbedömningsprocessen innebär, har

inneburit skada för många asylsökande och försvårat arbetet med integration. Hårda villkor omkring familjeåterförening har bidragit till att förstärka en känsla av att Sverige inte är hem åt och därmed inte en plats för den asylsökande att satsa på.

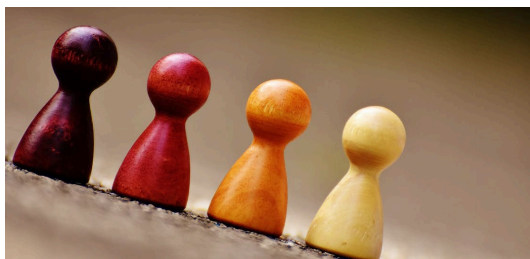
Den som pläderar för en fungerande integrationspolitik har inte råd att bortse från vikten av att även asylmottagandet är ordnat, humant och rättssäkert. Tvärtom är en human asylpolitik lika mycket en absolut förutsättning för lyckad integration, som en lyckad integration är nödvändig för en långsiktigt hållbar asylpolitik.

Rasism

Rasismen är ett starkt hot mot integrationen och ambitionerna att bekämpa den måste stegras under de kommande åren. Genom rasistiska strukturer i samhället finner sig många nya svenskar fast i låglöneyrken som inte avspeglar deras kompetenser. Många kallas inte till arbetsintervjuer för att de har namn som antyder utomeuropeisk härkomst. Trakas-serier mot minoriteter har blivit allt vanligare, och i ett flertal opinionsundersökningar är nu ett rasistiskt impregnerat parti med rötterna i nazismen Sveriges största parti.

Reducerade livschanser och formandet av en allt tydligare etnifierad underklass bidrar till perceptionen att alla inte är lika mycket värda i Sverige, att alla inte kan mötas i ögonhöjd. En hård för retorik i offentligheten mot inte minst muslimer och nya svenskar med ursprung i Mellanöstern och Nordafrika, förhöjer

känslor av alienation inför majoritetssamhället.

När olika grupper börjar leva åtskilda från varandra skapas en "falsk mångfald" som inte främjar genuina möten.

Rasistiska attityder används också framgångsrikt av extremistiska krafter för att montera ned förtroendet för ett Sverige där alla är välkomna och jämlika. Starka känslor av utsatthet för rasism kan bidra till större benägenhet att söka andra parallella sammanhang där man kan få en status som man upplever att man aldrig kan få inom majoritetssamhället, såsom kriminella nätverk eller radikala religiösa grupper.

Vårt växande hem

För att motverka de problem som utmaningarna för integrationen innebär behöver vi inom socialdemokratin formulera en politik för att bygga mångfald som befrämjar gemenskap istället för klickbildning. Sverige har byggt sin sammanhållning på trygghet och jämlikhet, det vill säga de materiella förutsättningarna i människors liv.

Istället för en i grunden konservativ syn på samhällsgemenskap som en fråga om kulturell samsyn men materiell ojämlikhet, står socialdemokratin för materiell gemenskap och individuell frihet i livsstil och livsval.

Den materiella gemenskapen känner du med den som bor i ditt område, hämtar och lämnar på samma förskola som du, som har liknande livssituation med jobb och familj, som du möter på biblioteket, i matbutiken och på föräldramötet. Då träder frågor om religionstillhörighet och nationellt ursprung naturligt i bakgrunden, för det finns redan starka materiella intressen av att hålla ihop och samarbeta på de gemensamma villkor som samhället ställer upp.

Verklig, inkluderande gemenskap bygger därmed främst på rättvisa i möjligheter och rättigheter. Alla som bor i Sverige ska känna att de kan möta andra svenskar i ögonhöjd och att samhället vill att de ska lyckas.

Per-Albin Hansson var den socialdemokratiska ledare i historien som mer än någon annan navigerade genom en tid då hatet mot minoriteter stegrades och samhällen slets i stycken. Hans svar på det hatet hette inte kulturell likriktning, utan folkhemmet: "Att

så ordna vårt land att alla känna sig där ha ett hem. Det skall icke i det stora hemmet finnas styvbarn och kelbarn", som han sade i ett valtal år 1921. Rättvisan är central i denna beskrivning av folkhemmet. Samhällets legitimitet hos de mest utsatta grupperna bygger på hur stor tillit de har till att alla som godkänner de gemensamma spelreglerna också får samma behandling.

Precis som i alla andra hem där många samsas under ett tak så gäller i det svenska hemmet gemensamma regler. Det betyder att våra demokratiska värderingar om jämställdhet, mänskliga rättigheter samt religions- och yttrandefrihet är en gemensam bottenplatta som sätter förväntningarna på hur man är mot varandra i ett svenskt samhälle. Därför är *vårt växande hem* en modell för jämlikhet som inkluderar inte bara klass utan också könsidentitet, tro, hudfärg och många andra facetter av individen i det moderna Sverige.

SLUTNOTER

ⁱ Carlos Rojas, Hur kan Sveriges kommuner förbereda sig för nästa flyktingtopp?, Sweden Research, 2018

ⁱⁱ <http://elinlundgren.se/2019/10/04/i-dag-i-aktuellt-i-politiken-text-av-mig/>

ⁱⁱⁱ Rädda barnen, Tankar om att återvända, 2019

^{iv} <https://www.svenskakyrkan.se/nyheter/svenska-kyrkan-och-radda-barnen-stoppa-utvisningarna-till-afghanistan>

^v <https://blog.unicef.se/2019/05/20/humanitara-skal-maste-finnas-kvar-for-de-mest-utsatta-barnen/>

^{vi} Hagström A, Hollander A-C, Mittendorfer-Rutz E, Kartläggning av självskadebeteende, suicidförsök, suicid och annan dödlighet bland ensamkommande barn och unga

^{vii} <https://www.migrationsinfo.se/turkiet-avtalet/>

^{viii} Strömbäck, J, Invandring i medierna, 2017 (<https://www.delmi.se/publikationer-seminarier#!/invandring-i-medierna-hur-rapporterar-svenska-tidningar-rapport-20176>)

^{ix} Scocco, S, Och somliga, antar jag, är ok (2019)